

Jakab Mária:

Bartók Plusz

Nemzetközi operafesztiválok Miskolcon

Interjú Lovas Károly főszerzővel

Bartók és Mozart képe hattyúszerű violinkulcs a plakátokon, mely azt hirdette: a zene várost épít. A Közép-Európában egyedülálló kezdeményezés három évvel ezelőtt fogant meg Miskolcon. A város múltja és jelene zenei és színházi hagyományokban gazdag. A miskolciak felfedezték a kitörés lehetőségét és megérezték az ünnepi hangulat kozmikus energiáját.

Három esztendővel ezelőtt Hegyi Árpád Jutocsa, a Miskolci Nemzeti Színház akkori igazgatója és Müller Péter Sziámi, a Játékszín akkori művészeti vezetője ötletére született meg a gondolat: hazánk legrégebbi, de legmodernebb színházi épület-együttese adjon helyet olyan operafesztiválnak, amely egyben közép-kelet-európai operamustra, és amely Bartók Béla művei mellett mutathatja be a világ operaszerzőinek alkotásait. 2000-ben Bartók művei mellett Verdi operáit láthatta, hallhatta a közönség, a következő évben Puccini zenéje csendült fel a magyar zeneszerző művei mellett.

Már az első operafesztivál szervezésében is jelentős, nélkülözhetetlen szerepet vállalt Lovas Károly. Akkoriban ő volt a programigazgató. Az idén június 11-e és 22-e között rendezték meg Miskolc történetében a harmadik Bartók Plusz Nemzetközi Operafesztivált, melyen 12 napon át Mozart művei csendültek fel, az igencsak szép számú közönség előtt. Pótszékes, teltházas előadásokat tudhat maga mögött e nemzetközi rangú rendezvény.

A Bartók Plusz Operafesztivál Kht. ügyvezető-programigazgatója Lovas Károly.

Árad belőle a nyugalom, miközben azt érzem: máris rohan valahová, hiszen van dolga elég. De nem siet, beszélget, mert tudja az operafesztiválról lesz szó, márpedig számára most ez a legfontosabb.

– *Hogyan keveredett Szolnokról Miskolcra?*

– Gyermekkoromban karmester szerettem volna lenni. Az akarat megvolt, csak az anyagi háttér hiányzott. Jártam zeneiskolába, tanultam zongorázni és tanultam szolfézst, csak hát a szüleimnek nem volt annyi pénze, hogy zongorát vásároljanak vagy béreljenek. Így aztán hangszer nélkül, az asztal szélén gyakoroltam, és amikor elmentem a zeneiskolába szinte megjedtem, milyen hangok jönnek ki a hangszerből. Az én gyakorlási lehetőségem ugyanis hangszer nélküli volt. Ám terveimről nem mondtam le. Ma is azt vallom; ha valaki el akar valamit érni és nagyon törekszik rá, akkor meg tudja valósítani. Bennem élt a vágy és az érdeklődés a zene és a zenés színház iránt. Bár az én gyermekkoromban még musicalről nem beszéltek, de létezett az operett és az opera. Színházba járó gyerekeknek számítottam. Akkoriban Pécssett él-

tünk, ott kezdődött a zene iránti vonzalmam. Ma is azt tartom, hogy a gyerekekkel úgy lehet megszerettetni a komolyzenét, az operát, ha a „sláger darabok”-ra ültetjük be a nézőtérre. Nem akarom megbántani a Wagner- vagy a Csajkovszkij-rajongókat, de az nem gyerekeknek való, inkább a látványos Traviata vagy a Carmen, hiszen az élmény is fontos a szép zene mellett. Az én gyerekkoromban élő lovakkal vonultak a Magyar Állami Operaház színpadára a torreadorok a Carmen előadásában. Varázslatos és gyönyörű volt. Csoda, hogy 8-10 éves koromban megszerettem az operát, az operettet és persze a klasszikus zenét is?

– *Végül is nem vált önből karmester, ám kiváló zenei rendezvényeket szervező és létre hívó felnőtt igen. Sok zenei gála, országos hírű koncert fűződik nevéhez. Például a Szolnokra szervezett Spéter Erzsébet-est. Mikor is?*

– Nyolc éve! Az volt a legutolsó Erzsébet-díj átadó gála. Akkoriban a szolnoki Szigligeti Színház menedzser igazgatójaként dolgoztam. A színház igazgatói székét az Erzsébet-díjas Spiró György töltötte be. Feltettem magamnak a kérdést: miért csak Budapesten és Szegeden lehet az Erzsébet-díj átadó ünnepséget megrendezni, miért ne lehetne egy másik vidéki városban is? Az ötletet támogatta Spiró György. Felhívtam Spéter Erzsébetet, aki 24 órán belül eldöntötte, Szolnok lesz az otthona a gálának. Így kerültem kapcsolatba Spéter Erzsébettel, akit nagyon tisztetek és, aki sajnos ágyhoz kötött beteg.

– *Szervezett más gálaműsorokat is. Gregor Józseffel jó barátságban vannak.*

– Szolnokon 10 éven keresztül szerveztem az újrólévi szupergálát. Gregor József jóváhagyásával öt alkalommal Gregor-showt rendeztünk évente. Ez nem csupán talk show volt, hanem igazi művészi produkciókat láthatott a közönség. Emlékszem, Gregor József három órán keresztül ült a színpadon, vezette a műsort. Közös meg-egyezés alapján hívtuk meg vendégeit, köztük Hernádi Juditot, Piros Ildikót, Kovács Katit, Galambos Lagzi Lajcsit, Szt. Martint és még sorolhatnám. Mintegy ötven résztvevője volt öt év alatt a népszerű rendezvénynek. És akkor gondoltam egy nagyot. Miért ne tudnánk egy olyan koncertet létrehozni, amelyen tenorok énekelnek? Nem másolni akartam, hiszen nem is lehet. „Három tenor” egy létezik a világon. Ismerem a programjukat, úgy vélem az idő felettük is eljár, és a hang megkopik. Nekem a legszebb a tenor! Elnézést kérek a többi művésztől, aki más hangos énekel. Ezért is gondoltam a magyarországi tenoristákra, azokra, akik Kossuth-díjasok, a világot bejárták, mint Ilosfalvi Róbert, Molnár András, B. Nagy János, Berkes János, Csák József, Fekete Attila vagy Kovácsházi István, mindegyiket nem tudom hirtelen felsorolni. A kiváló hazai tenoristákra alapozva jött az ötlet, hogy szülessen Magyarországon is egy olyan tenorkoncert, ahol nem három, hanem háromszor három, azaz kilenc magyar tenorista lép színpadra. Az első ilyen koncertet is Szolnokon valósítottuk meg. A kilenc tenornak olyan sikere lett, hogy koncertjeik országsszerte folytatód-
tak. Szegeden, Miskolcon, Budapesten a Liszt Ferenc Zenaakadémián, majd a Soproni Nyári Játékok fertőrákosi megnyitóján lépett fel a kilenc tenor. A Miskolci

Nemzeti Színház akkori igazgatója, Hegyi Árpád Jutocsa nagy fantáziát látott ebben, illetve – és tűnjön nagyképűségnek – abban, ahogyan a fellépéseket megszerveztem, létrehoztam. Mikor megüresedett a miskolci színház zenei művészeti posztja, a direktor megkeresett és felajánlotta számomra a lehetőséget.

– *Őn mai napig kettős életet él. Szolnok az otthona, Miskolcon a munkahelye. Ingázik. Nagyon sok a munkája Miskolcon, közben távol él a családjától.*

– Éppen ezért nem is mondtam rögtön igent a hívó szóra. A családom, a feleségem az ő szülei, a két gyermekem, az unokám Szolnokon él. Nem volt könnyű a választás. Igaz, korábban 1978 és 1983 között már éltem Miskolcon, tulajdonképpen innen kerültem a Tisza partjára. 150 kilométer nyugati léptékkal semmi, Magyarországon, nem autópályán két órás út. Hetente egyszer járok haza. Vasárnap és hétfő a szabadnapom, akkor vagyok a családommal. A feleségem is sokszor jön hozzám Miskolcra. Két hónapba telt, amíg választ adtam az igazgatónak, 2000 januárjától vagyok a Miskolci Nemzeti Színháznál. Akkor még nem volt Operafesztivál. A színház zenei művészeti titkára lettem, a mai napig is az vagyok. Kezdetben a Bartók Plusz Operafesztivál programigazgatójaként, most pedig ügyvezető igazgatójaként dolgozom.

– *Hogy fér be mindez az idejébe?*

– A nap 24 órából áll. Jól be kell osztani. A Bartók Plusz Mozart nemzetközi operafesztiválon naponta legkevesebb három előadást tartottunk. Az opera-előadásokat filmvetítések, elméleti előadások egészítették ki nem csak Miskolcon, hanem megyeszerte több produkcióval. A miskolci színház épületegyüttesén belül húszezer, a külső helyszíneken ötvenezer ember fordult meg. A második Országos Borfesztiválon, amely az operafesztiválhoz csatlakozott, 300 ezren vettek részt. A Bartók Plusz operafesztivál nagykorúvá vált. Az eddigiek közül a harmadik bizonyult a legsikeresebbnek.

– *Asztalán már ott a következő év műsorterve, sőt azt is tudja, kik lesznek a sztárvendégek, milyen produkciók érkeznek majd Miskolcra. Szinte mindenkit ismer az opera világában.*

– Nem ismerhetnék mindenkit. Ha nem léteznének olyan segítőtársaim, mint Marton Éva, a világhírű operacsillag, vagy Bátor Tamás operaénekes, nehezebb volna a dolgom. Rengeteget köszönhetek, köszönhetünk nekik. Ők tudják a legjobban, hogy egy fellépés nem csak annyiból áll, hogy a művész megjelenik, próbál egy vagy több órán keresztül, majd elénekli amit kell, hanem már a legelső kapcsolatfelvétel is nagyon fontos. Meg az, hogy megérkezése pillanatától az elutazásáig jól érezze magát. A bánásmód, az apró ajándék, a hangulat, amit érez Miskolcon, mind-mind nagyon fontos, hiszen ezek a művészek a világ legnagyobb operaszászjai. Részt vesznek a leghíresebb fesztiválokon és elmondják az itt tapasztaltakat, azt, hogy milyen gondoskodásban volt részük. Így viszik hírért a miskolci operafesztiválnak szerte a világba.

– *A kulturált fogadtatásnak is köszönhető talán, hogy Marton Éva, a világhírű, Kossuth-díjas szoprán operacsillag olyannyira elkötelezte magát a fesztiválnak.*

– Marton Éva az első operafesztivál nyitó koncertjén is részt vett. Érezhette, hogy a levegőben van valami, mert a koncert után szót kért és azt mondta, megismerve a fesztivál programját, látva, hogy kik lépnek itt fel – szólisták, énekesek, együttesek –, úgy érzi, ennek a fesztiválnak létjogosultsága van és ő teljes erejével melléállt, minden támogatást megadva. Tavaly mesterkurzust vezetett ifjú tehetségeknek, megjelent a Puccini CD-je, az idén pedig nemzeti énekverseny előzte meg az operafesztivált. A zsűri elnöki tisztét Marton Éva töltötte be. Óriási megtiszteltetés számunkra, hogy az idei év elejétől ő a fesztivál művészeti vezetője.

– *Marton Éva volt az egyik sztárvendége a Bartók Plusz Mozart Operafesztiválnak, melyen Bartók: a Kékszakállú herceg vára operája Judit szerepét énekelte Robert Hale partnereként. Rajtuk kívül jó néhány operaszár járt Miskolcon.*

– 142 énekes nevét lehetne felsorolni, de a világhírű magyar operaénekesek közül megemlítem Tokody Ilonát, Molnár András, Gregor Józsefet. Ők visszatérő vendégek. Ugyan eltökélt szándékom volt, hogy miután nagyon sok tehetséges fiatal nagy sztár létezik az operavilágban őket is meghívom, és csak két-három évenként ismételnének az említett nagy művészek, de az külön megtiszteltetés, hogy a sztárok évenként tisztelnek meg bennünket és mindannyiszor elkápráztatják a közönséget. Külföldi sztárvendégeink voltak ebben az évben: Paolo Gavanelli, Renato Bruson, Jevgenyij Nyeszterenko, Anton Scharinger, hogy csak néhány nevet mondjak. Említhetném Svetla Vassilevát, a bolgár származású szopránt, aki Placido Domingo oldalán is adott már koncertet, de nagy sikert aratott a Londoni Covent Gardenben is, ugyanakkor ünnepelt énekes Olaszország szinte minden operaszínpadának. Olyan művészek fordultak meg Miskolcon, akiket ezrek és ezrek ünnepelnek, állva tombolva világszerte. A közönség köszönti őket sikeres előadásaik után a Moszkvai Nagyszínháztól a New York-i Metropolitanig. Ugyanez szerencsére Miskolcon is megtörtént!

– *Önök arra is volt energiája, hogy miskolci munkája mellett jótékonyági estet szervezzen Szolnokon.*

– Úgy vélem, az ember próbáljon meg szűkebb hazájának is használni. Negyedik éve már, hogy eljöttem Szolnokról. Sokan még most is kérdezik tőlem: mikor lesznek megint olyan rendezvények, amik a munkámnak köszönhetőek. Csak annyit tudok válaszolni, most nincs rá időm. Ám a közelmúltban a Hetényi Géza Megyei Kórház egyik szárnyában tűz ütött ki. A Medikopter Alapítvány, amely a mentőhelikoptereket üzemelteti és több egészségügyi beruházásban is részt vett, pénzügyítésbe kezdett. Akkor ajánlottam fel, hogy egy jótékony célú gálát megpróbálok megszervezni a színházba, amelyen végül 14 művész lépett fel óriási sikerrel.

– *Miközben jótékonyági estet, operafesztivált szervez, diplomadolgozatot ír és vizsgál.*

– Az Eötvös Loránd Tudományegyetem felsőfokú menedzserképzőjét végzem. A diplomamunkámat májusban leadtam, a szóbeli és az írásbeli vizsgák a fesztivál idejére estek. Olyankor éjszakánként két-három órát alszom mindössze és sokszor arra sem figyelek, hogy a cipőfüzöm be van-e kötve. A „papírnak” meg kell lenni, mert ilyen diplomám még nincs. Ez lesz a negyedik. Ám kulturális pályán, ha bárhová jelentkeznék az életben, be kell mutatni a papírt.

– *Senki sem lehet próféta a saját hazájában. De, ha máshol azzá válik, hogyan fogadják?*

– A miskolci operafesztivál nem csak az én munkám. Mellettem áll egy csapat. Természetesen sok problémával, bajjal találkozom nap mint nap. Nem biztos, hogy az ember mindig megtalálja a megfelelő munkatársat. Vannak elképzeléseim arról, mit kellene tenni, milyen pozíciókat kellene erősíteni, hogy mindenki többet tudjon nyújtani. Az idei Bartók Plusz újabb lendületet adott mindannyiunknak. Jövőre Csajkovszkij muzsikája szólal meg Bartók mellett és már azt is tudom, hogy 2005-re, 2006-ra mit tervezek. Elhatároztuk, hogy felvesszük a kapcsolatot a külföldi, nagy múltú, patinás fesztiválokkal például Salzburggal.

* * *

A miskolci közgyűlés 2003. szeptemberében az egyedüli pályázót, Bátor Tamás operaénekest nevezte ki a Miskolci Operafesztivál Kht. ügyvezető igazgatójává.

Jakab Mária a Magyar Rádió Miskolci Stúdiójának vezető szerkesztője, aki az északi régió művészeti, kulturális életével foglalkozik, több mint harminc éve. Munkáját Miskolc város és a Magyar Rádió Nívódíjjal ismerte el, többször kapott egyéb elismerést, többek között a Miskolci Galéria Pro Arte díját. Szívéhez a színház, az irodalom és a képzőművészet áll legközelebb. Három éve kíséri figyelemmel a Bartók Plusz Miskolci Nemzetközi Operafesztiválokat.